

summatum rationarium reddidit: ita ut non aliter LXX. viri, nec minus Sp. S. per Pauli calatum hanc vocem, quam per συντελεῖν λόγον & τὸ ζῆτην per λόγον συντέμνειν reddere potuerint. Perspexit hanc significationem vocis JACOBVS GVSSETIVS atque ad 1. Sam. XX, 9. § 33. notavit τὸ קְלִוּן designare mentalem consummationem & rationes initas definitivas, quantumvis hanc emphasis deserat deinceps & locum non de consummanda ratione sed de consummanda pernicie explicat, quod scopum textus minime ferit. *Commentar. Linguae Ebr.* sub voce ζῆτην pag. 290. Erit itaque vox ab Esaia adhibita numeri alicujus magni, confecti & computati denotativa, ut adeo λόγος vocabulum recte hic per rationem explicetur. Videtur, scribit VARENIVS laudatus, eodem, nempe ad numerationem Apostolum respexisse, & proinde vocem λόγος hic arithmeticam esse, ita ut dicat rationem, numerationem ac supputationem, hoc sensu: Licet magnus sit rejiciendorum Iudeorum, seu illorum qui facti sunt anathema a Jesu Christo, numerus, ita ut quando DEVIS συντελεῖ λόγον, major pars pereat, sit tamen aliqualis & Deo certus Iudeorum creditum, & non reprobatorum numerus. *Comment. in Es. X.* pag. 296. Egregie omnia. Malimus vero numerum illum magnum, tum de hominibus omnibus, tum speciatim de hominibus vocationem acceptantibus, explicari, quoniam residuum salvandorum non supereft ex rejiciendis, sed ex vocatis, utpote ex quorum numero magno, constanter fideles soli sunt superstites, reliquis ob incredulitatem finalem damnatis.

IX.

Quid itaque sit συντελεῖν λόγον, haud obscure patere potest: nimirum non modo inire numerum, verum etiam in unam summam computare, eum tam diu augere, addere numerum numero, donec completus sit, ac talis qualis esse